

AITOR - SEMETZA

AITA LARRAMENDI

Aita Manuel Larramendi, Andoain'go seme, gizon jakintsu, izlari azkar eta euskera-zale amurruak, onango au idatzi eban gipuzkoarren Aitor-semetza edo nobletasunari buruz, 1.754 gn. urtean, Loiola'ko jesuiten etxean.

Baiña irakurri aurretik jakin bear dogu Larramendi'k gipuzkoarrakatik esaten dauena, beste edozein euskaldunegatik ere esan leikela.

GIPUZKOARREN «NOBLETASUNA»

Edozein gipuzkoar, Gipuzkoa'ko jaiotetxeren batetik ba'dator, beti Aitor-seme edo noblea dala, bere gaiztakeriakatik, beintzat, mailla onetatik bere erritarrak baztertzen ez ba'dabe.

Aitor-smetza au ez da erregeren batek emona; goragotik dator eta antxiñagotik... Odolaren Aitor-seme izate au jaiotzatik dator.

Eta gipuzkoar guztiak Aitor-seme ba'dira, bearrezkoa da onein esku-lanak ere garbiak izatea...

Orregatik Gipuzkoa'n zapatariak, jostu nak, errementariak, merkatariak, eta beste langintza guztiak izen-onekoak eta garbiak dira.

KASTILLA'KO PENTSAKERA

Eta orain Kastilla'ko «Don Karlos Osorio» edo olako andikiren bat esatera etorriko jat:

—Baiña zelan izan daitekez Aitorren Semeak (nobleak) gipuzkoar guztiak?

Neuk esango deusut: Jatorri garbitik datozelako.

Baiña kastellanoak barriz be esango deust:

—Baiña zapatariak, ikasgiñak, arotzak, eta jostunak zelan izan daitekez Aitorren Seme? Ori pentsatzeak berak be barro-gurea emoten daust.

Baiña neuk erantzungo deusut:

—Eta zuen Kastilla'ko nobletasun ori non dago? Kastilla'ko zuen andiki-noble alperrak,

nagiak, esku-zuriak eta ain kultura gitxikoak zer dira ba? Ikusiak bakarrik barre-gurea ez, asarrea eta lotsea emoten dau.

KASTILLA'KO ANDIKIAK

Kastilla'ko andiki arroak, andi-putzak eta ganorabakoak estimagarriagoak ete dira ba, gipuzkoako langille zintzoak baiño?

Baiña Kastilla'ko jendeak esaten dau esku-lanak odol garbia zikindu egiten dauala.

Era onetan berba egitea Kastilla'ko pentsakera da, ez Euskalerrikoa.

Esku-lanak ez dau odolik zikintzen, ez dau gizon zintzoaren izen-onik galtzen.

Gipuzkoa'n esku-lanak ez dau iñoz iñor zikindu, ezta iñoren izenik galdu be. Kastilla'n olan pentsatzen ba'dabe, or konpon; eta ez daitezela Gipuzkoa'ra etorri euren eretxi labur eta ustelak guri artu-erazotera.

GIPUZKO'AR KASTILLA-ZALEAK

Ondo entzun dagiela kastellanoak leenengo, eta Gipuzkoako «Andiki» batzuk gero, (kastellanoekaz naastuta, ango pentsakerak eta oiturak ikasi dabezanak) : —Edozein gipuzkoar, emengo jaiotetxetik ba'dator, Kastilla'ko edozein andiki arroputz eta narru-errearen bestekoa ba-dala...

Egin daigun zapatari bat edo arotz bat zintzoa dala, langillea, zuzena, okerkerira makurtzen ez dana... Onako bateri zer falta jako alkate edo agintari izateko?

Kastellano'ak esango daust «Don» tituloa falta jakola...

Ai!, zenbat «Don» ikusi doguz Kastilla'n balio ez dabenak, okerrak, euren erriko-etxeetan txarkeri eta gaiztakeri guztiak egiten dabezanak...

Orregatik diñot, alkate edo agintari izateko «Don» tituloaren faltan ez dago iñor Gipuzkoa'n.

«Don» tituloa sobran dago».

GOIKOETXEA'tar Iñakik